

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 52 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2014 жылғы 11 шілде

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2014 жылғы маусымда инфляция 0,3% (2013 жылғы маусымда – 0,3%) болды. Бұл ретте азық-түлік тауарларының бағасы 0,4%-ға (0,1%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,3%-ға (0,2%-ға) өсті. Ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,2%-ға (0,5%-ға) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2014 жылғы маусымда көбінесе ұн 2,6%-ға, күріш – 2,1%-ға, қант – 0,9%-ға, нан – 0,8%-ға, кондитерлік өнімдер – 0,8%-ға, макарон өнімдері – 0,6%-ға, балық және теңіз өнімдері – 0,3%-ға, ет және ет өнімдері – 0,2%-ға, көкөністердің арасында картоп – 16,8%-ға, сәбіз – 13,3%-ға қымбаттады. Жұмыртқаның бағасы 2,5%-ға, сүт – 0,3%-ға, орамжапырақ – 19,6%-ға, пияз – 7,0%-ға төмендеді.

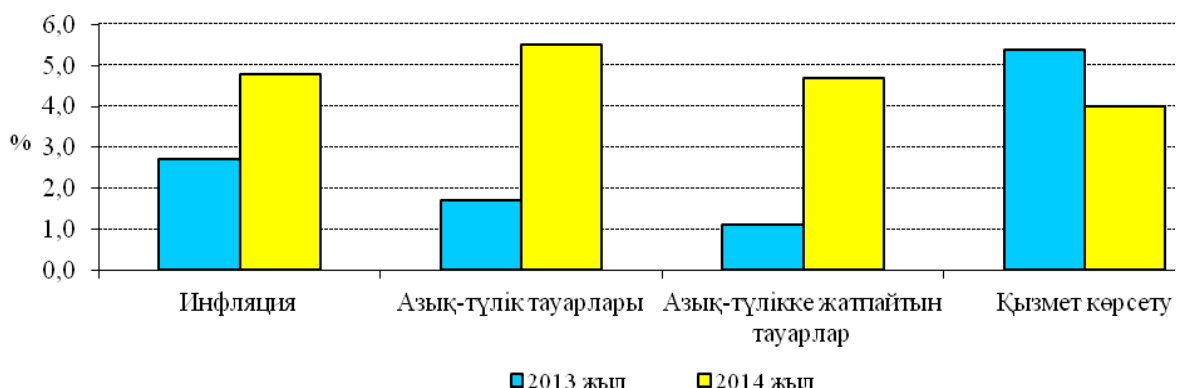
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында сыртқы киімнің бағасы 0,3%-ға, аяқ киім – 0,5%-ға, тұрмыстық үй заттары – 0,3%-ға, оның ішінде тұрмыстық тоқыма бұйымдары – 0,5%-ға, жуу және тазалау құралдары – 0,4%-ға, сондай-ақ дәрі-дәрмектер – 0,5%-ға қымбаттады. Бензиннің құны өзгерген жоқ, дизель отыны – 0,3%-ға өсті.

Ақылы қызмет көрсету тобында тұрғын үй-коммуналдық саладағы қызметке ақы төлеу өзгерген жоқ. Бұл ретте суық су және кәріз үшін тарифтер 0,6%-ға, тұрғын үйді жалға алу – 0,2%-ға өсті, ыстық судың бағасы 1,7%-ға және қоқыс жинау – 0,1%-ға төмендеді. Бұдан басқа, өткен айда амбулаторлық қызмет көрсету бағасы – 0,5%-ға, көлік қызметі – 0,9%-ға, білім беру қызметі, мейрамханалар мен қонақүйлер 0,1%-ға көтерілді.

2014 жылғы қаңтар-маусымда инфляция 4,8% (2013 жылғы қаңтар-маусымда – 2,7%) болды. Азық-түлік тауарлары 2014 жылдың басынан бастап 5,5%-ға (1,7%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 4,7%-ға (1,1%-ға), ақылы қызмет көрсету – 4,0%-ға (5,4%-ға) қымбаттады (1-график).

1-график

2013 және 2014 жж. қаңтар-маусымдағы инфляция және оның құрамдас бөліктері

2014 жылғы маусымда инфляция жылдық көрсетуде 7,0% (2013 жылғы желтоқсанда – 4,8%) болды. Азық-түлік тауарлары соңғы 12 айда 7,3%-ға (3,3%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 7,0%-ға (3,3%-ға), ақылы қызметтер – 6,6%-ға (8,0%-ға) қымбаттады.

2. Халықаралық резервтер мен ақша агрегаттары

2014 жылғы маусымда Ұлттық Банктің халықаралық резервтері төмендеді. Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 26,5 млрд. АҚШ долларына дейін 3,9%-ға азайды (жыл басынан бері 7,1%-ға ұлғайды). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 4,1%-ға төмендеп, 25,7 млрд. АҚШ долларын құрады (жыл басынан бері 6,2%-ға ұлғайды). Ішкі валюта нарығында валютаны сату, Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету, Ұлттық қордың активтерін толықтыру, сондай-ақ банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуі Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына шетел валютасының түсуімен ішінара бейтараптандырылды. Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2014 жылғы маусымда 7,0%-ға төмендеді, алтындағы активтер жүргізілген операциялардың және оның әлем нарықтарында бағасының өсуі салдарынан 5,8%-ға ұлғайды.

2014 жылғы маусымда елдің тұтастай алғанда халықаралық резервтері Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 76,6 млрд. АҚШ долл.) 103,1 млрд. АҚШ долларына дейін 0,3%-ға азайды (жыл басынан бері 7,9%-ға ұлғайды).

2014 жылғы маусымда ақша базасы 3,3%-ға кеңейіп, 3715,3 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 31,5%-ға кеңейді). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 3524,5 млрд. теңгеге дейін 3,9%-ға кеңейді.

2014 жылғы мамырда ақша массасы 12920,0 млрд. теңгеге дейін 1,1%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 11,4%-ға өсу). Айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1397,8 млрд. теңгеге дейін 2,9%-ға өсті (жыл басынан бері 7,6%-ға төмендеді), банк жүйесіндегі депозиттер 0,9%-ға ұлғайып, 11522,2 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бері – 14,2%-ға ұлғайды). Ақша массасы құрылымындағы депозиттердің үлесі 2014 жылғы қаңтар-мамырда тіркелген айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің қысқаруы аясында депозиттер көлемінің өсуі нәтижесінде 2013 жылғы желтоқсандағы 87,0%-дан 2014 жылғы мамырда 89,2%-ға дейін өсті.

Ақша мультипликаторы 2014 жылғы қаңтар-мамырда тіркелген ақша массасының өсу қарқынымен салыстырғанда ақша базасы кеңеюінің үдемелі қарқынының салдарынан 2013 жылғы желтоқсандағы 4,10-нан 2014 жылғы мамырдың қорытындысы бойынша 3,59-ға дейін төмендеді.

3. Валюта нарығы

2014 жылғы маусымда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 183,49 – 183,52 теңге аралығында өзгерді. Айдың соңында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін 183,52 теңге болды.

2014 жылғы маусымда қосымша сауда-саттықтардағы мәмілелерді қоса алғанда, Қазақстан қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі 2014 жылғы алдыңғы аймен салыстырғанда 7,05%-ға ұлғайып, 5,4 млрд. АҚШ доллары болды. Биржадан тыс валюта нарығындағы операциялардың көлемі 0,7 млрд. АҚШ долларына дейін 7,5%-ға өсті.

Жалпы алғанда, ішкі валюта нарығындағы операциялардың көлемі 2014 жылғы мамырмен салыстырғанда 7,1%-ға өсіп, 6,2 млрд. АҚШ доллары болды.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2014 жылғы маусымда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 5 аукцион өткізілді. Онда 11 жылдық МЕУКАМ (19,9 млрд. теңге), 12 жылдық МЕУКАМ (10,6 млрд. теңге), 13 жылдық МЕУКАМ (16,0 млрд. теңге), 16-жылдық МЕУКАМ (23,8 млрд. теңге), 5 жылдық МЕОКАМ (14,9 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік: 11 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,78%, 12 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,98%, 13 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,47%, 16-жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,55%, 5-жылдық МЕОКАМ бойынша – 6,2% құрады.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі алдыңғы аймен салыстырғанда 2,1%-ға ұлғая отырып, 2014 жылғы маусымның аяғында 3872,0 млрд. теңге құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары. 2014 жылғы маусымда Ұлттық Банк ноттарының эмиссиялары жүзеге асырылған жоқ.

Нәтижесінде 2014 жылғы маусымның аяғында айналыстағы ноттардың көлемі 2014 жылғы мамырмен салыстырғанда өзгерген жоқ және 10,9 млрд. теңге құрады.

5. Банкаралық ақша нарығы

2014 жылғы мамырда орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2014 жылғы сәуірмен салыстырғанда 28,9%-ға ұлғайып, баламасында 3664,9 млрд. теңге болды.

Теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттердің көлемі 1,8 есе ұлғайып, 651,9 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 17,8%) болды. Бұл ретте теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2014 жылғы сәуірдегі 2,7%-дан 2014 жылғы мамырда 2,78%-ға дейін өсті.

2014 жылғы мамырда доллармен орналастырылған депозиттердің көлемі 2014 жылғы сәуірмен салыстырғанда 16,5%-ға өсіп, 15,3 млрд. АҚШ доллары (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 76,2%) болды. Доллармен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2014 жылғы сәуірдегі 0,04%-дан 2014 жылғы мамырда 0,05%-ға дейін ұлғайды.

Ресей рублімен және еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі көп емес – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен тиісінше 3,9% және 2,1%.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 2014 жылғы сәуірдегі 87,4%-дан 2014 жылғы мамырда 82,2%-ға дейін қысқарды. Шетел валютасымен резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің үлесі орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемінен 2014 жылғы сәуірдегі 87,2%-дан 2014 жылғы мамырда 81,8%-ға дейін қысқарды.

Ұлттық Банк банктерден тартқан депозиттердің көлемі 2014 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2014 жылғы мамырда 2 есе ұлғайып, 615,9 млрд. теңгені құрады.

6. Депозит нарығы

Депозиттік ұйымдардағы резиденттер депозиттерінің жалпы көлемі 2014 жылғы мамырда 11522,2 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға (жылдың басынан бері өсу 14,2%-ға) көтерілді. Заңды тұлғалардың депозиттері бір айда 7279,6 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға (жылдың басынан беру өсу 17,8%-ға) көтерілді, жеке тұлғалардың депозиттері 4242,5 млрд. теңгеге дейін 1,1%-ға (жылдың басынан беру өсу 8,6 %-ға) ұлғайды.

Ұлттық валютамен депозиттердің көлемі 2014 жылғы мамырда 0,8%-ға 6263,3 млрд. теңгеге дейін (заңды тұлғалардікі – 0,4%-ға төмендеу, жеке тұлғалардікі – 3,5%-ға өсу) ұлғайды, шетел валютасымен – 1,0%-ға 5258,9 млрд. теңгеге дейін (заңды тұлғалар – 2,4% өсу, жеке тұлғалардікі – 0,8% төмендеу) ұлғайды. Теңгемен депозиттердің үлес салмағы алдыңғы айдағы деңгейде сақталып, 54,4%-ды құрады.

Халықтың (резидент еместерді қоса есептегенде) банктердегі салымдары 2014 жылғы мамырда 4277,4 млрд. теңгеге дейін 1,1%-ға ұлғайды. Халық салымдарының құрылымында теңгемен депозиттер 2019,9 млрд. теңгеге дейін 3,4%-ға өсті, шетел валютасындағы депозиттер 2257,5 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға төмендеді. Халық

салымдарының құрамында теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 46,2%-дан 47,2%-ға дейін ұлғайды.

2014 жылғы мамырда мерзімді депозиттер 7791,6 млрд. теңгеге дейін 0,6%-ға төмендеді. Мерзімді депозиттердің құрамында теңгемен депозиттер 4077,9 млрд. теңгеге дейін 1,6%-ға ұлғайды, шетел валютасымен депозиттер 3713,7 млрд. теңгеге дейін 2,9%-ға төмендеді.

2014 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғалардың теңгемен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 5,6% (2014 жылғы сәуірде – 5,8%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 8,9% (8,9%) болды.

7. Кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің жалпы көлемі 2014 жылғы мамырда 12306,4 млрд. теңгені құрап, 0,6%-ға өсті (жыл басынан өсім 9,0%).

Ұлттық валютадағы кредиттердің көлемі 8037,4 млрд. теңгеге дейін 1,0%-ға өсті (жыл басынан өсім 1,3%), шетел валютасындағы кредит көлемі 4269,0 млрд. теңгеге 0,03%-ға төмендеді (жыл басынан өсім 27,2%). Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы бір айда 65,1%-дан 65,3%-ға дейін өсті.

Ұзақмерзімді кредиттеу 2014 жылғы мамырда 9896,5 млрд. теңгені құрап, 1,1%-ға көтерілді, қыскамерзімді кредиттеу 2409,9 млрд. теңгеге дейін 1,1%-ға төмендеді. Ұзақмерзімді кредиттердің үлес салмағы бір айда 80,1%-дан 80,4%-ға дейін өсті.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 2014 жылғы мамырда 8360,9 млрд. теңгеге дейін 0,5%-ға өсті, жеке тұлғаларға кредиттер 3945,5 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға ұлғайды. Жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 32,0%-дан 32,1%-ға дейін ұлғайды.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 2014 жылғы мамырда 1507,6 млрд. теңгеге дейін 3,0%-ға өсті (жыл басынан өсім 17,5%), бұл экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 12,3%-ын құрайды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға берілген кредиттерінің анағұрлым айтарлықтай сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 19,3%), құрылыс (12,1%), өнеркәсіп (10,8%), көлік (3,7%) және ауыл шаруашылығы (3,4%) сияқты салаларға тиесілі.

2014 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютада берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 11,0% (2014 жылғы сәуірде – 10,8%), жеке тұлғаларға – 19,0% (18,0%) болды.